

Teatersymposiet After the Fall

På flera plan har europeiseringen av kulturen haft positiva effekter, både konstnärligt och socialt. Enligt teaterchefen Mikolaj Grabowski, vid Sary Teatr i polska Krakow, har de 20 åren efter murens fall inneburit en förnyelse av polsk teater.

Efter en lång historia av krig och ockupation, efter att ha varit inlåsta i grottor, som Mikolaj Grabowski sade, har polackerna nu fått möjlighet att öppna sig. Teatern var tidigare en av de få platser där polacker kunde spegla sig i en nationell, polsk särart. Efter 1989 blev teatern den plats där polacker kunde upptäcka sin europeiska identitet. Sary Teatr har utvecklat omfattande turnéverksamhet med sina produktioner, bara i år nio internationella turnéer. Dessutom kommer regissörer och dramatiker från andra europeiska länder till Krakow och arbetar med Sarys polska ensemble. I år fick helt logiskt den hyllade polske regissören Krystian Lupa det stora europeiska teaterpriset.

Förre Dramatenchefen Staffan Valdemar Holm framhöll för sin del hur viktigt det är att man kombinerar internationella gästspel med workshops, dialoger och konkreta konstnärliga samarbeten. Detta prövade man med framgång i våras vid Ingmar Bergman-festivalen i Stockholm. Svenska teaterkonstnärer, som hittills har stått utanför de europeiska utbytena och festivalerna, kan stimuleras av denna fördjupade kreativa dialog. Omvänt borde fler svenska uppsättningar turnera i Europa. Via teatern skulle Sverige ha en möjlighet att bli mer delaktigt i ett Europa som vi ofta bara står vid sidan av och betraktar. Det är för övrigt symptomatiskt att Frankrike och Tyskland länge har varit pådrivande i det europeiska teaterutbytet, precis som de har varit motorer i den europeiska unionens utveckling.

Standardisering av de konstnärliga uttrycken

I symposiets panelsamtal diskuterades om festival- och biennalkulturen riskerar att skapa en standardisering av de konstnärliga uttrycken. Den tyske teaterprofessorn Nikolaus Müller-Schöll varnade för en rutin där häftiga gästspel valsar runt mellan stads- och nationalteatrar. Och då blir ett alibi för lokala institutioners oförmåga att ifrågasätta och förnya sina egna teatrala koder och uttryck.

Man kan också fråga sig om det inte är en paradox för en nationalteater eller regionteater att inbjuda och visa föreställningar på främmande språk – visserligen översatta med textmaskin? Dramachefen för danska nationalteatern Det Kongelige, Emmet Feigenberg, tog upp denna fråga om den nationella legitimiteten, att även de anslagsgivande politikerna måste få insikt om den nya situationen. Emmet Feigenberg hävdade bestämt, att det är en nödvändighet för en nationalteater i dag att representera andra språk, kroppar och mentaliteter än de egna. Det moderna Europa är mångkulturellt sammansatt – även inom varje nation möts vi ju med ett myller av erfarenheter, föreställningar och minnen som har rötter i olika historier och kulturer. Just teatern, menade Emmet Feigenberg, kan jämlikt spegla denna mosaik, och det såg han som ett av nationalteaterns viktigaste uppdrag i dag.

Theresa Benér

Skrevet til Svensk radio P1,

<http://www.sr.se/sida/artikel.aspx?programid=503&artikel=3225151>